

HET ASSISI MANIFEST

Door Maurizio Andolfi en de Internationale Faculteit*

VOORWOORD

In juli 2023 kwamen meer dan duizend therapeuten uit minstens vijftig landen van iedere therapeutische richting bijeen in Assisi (Italië) om de kracht en invloed van gezinstherapie te vieren en ideeën uit te wisselen. Deze Conferentie heette: *Familietherapie: De Weg die Individuele en Sociale hulpbronnen verbindt*. De conferentie was een initiatief van de Accademia di Psicoterapia della Famiglia in Rome en werd gesponsord door de American Academy of Marital and Family Therapy (AAMFT), de Australian Academy of Family Therapy (AAFT), de European Family Therapy Academy (EFTA) en de World Association of Social Psychiatry (WASP).

Hoewel er drie officiële talen gebruikt werden – Engels, Italiaans en Frans – waren er veel verschillende talen te horen onder de opgewonden deelnemers, wat getuigt van de wereldwijde aantrekkingskracht en invloed van de conferentie. Dit manifest is een uitvloeisel van die bijeenkomst en de vele deelnemers die hun ideeën deelden over wat van cruciaal belang is in hun werk met gezinnen, samengevat door de Internationale Faculteit van leidinggevende gezinstherapeuten.

GESCHIEDENIS

Gezinstherapie als vernieuwende behandeling in de geestelijke gezondheidszorg ontstond zeventig jaar geleden in de VS en verspreidde zich over de hele wereld als een *revolutionaire* aanpak, vaak in strijd met de heersende behandelmethoden die zich richtten op intrapsychische dynamiek. Het verleggen van de focus van individuele stoornissen en klachten naar het betrekken van het gezin en de gemeenschap was niet alleen een andere benadering; het was een politieke omslag die de “geïdentificeerde patiënt” een context gaf en de therapeutische krachten binnen de familie en hun sociale omgeving benadrukte. Lange tijd

*Met dank aan Otteline van Panthaleon van Eck voor de vertaling uit het Engels

identificeerden therapeuten over de hele wereld zichzelf als deel uitmakend van de *beweging voor familietherapie*, behorend tot een grote gemeenschap van professionals.

NIEUWE UITDAGINGEN

Behandeling in de geestelijke gezondheidszorg is in vele landen een standaard en doorsnee praktijk geworden en de diagnostische taal van de DSM is onderdeel geworden van het dagelijks vocabularium. Echter, het te grote vertrouwen in hospitalisatie en het veelvuldig gebruik, van tijd tot tijd misbruik, van diagnoses en medicatie zijn toegenomen in de zoektocht naar snelle en goedkope oplossingen. Zowel de druk door gebrek aan financiering van de geestelijke gezondheidszorg als de wereldwijde toename van narcistisch individualisme ten koste van relationele verbondenheid, spelen een rol. De versplintering van families, nog verergerd door wreedheden en oorlogen over de gehele wereld, ontheemding en gedwongen migratie, de genderongelijkheid, de ongelijke verdeling van rijkdom en de klimaatverandering stellen het welzijn van gezinnen en uiteindelijk ook van het individu voor enorme uitdagingen.

Met dit Assisi Manifest verklaren wij de noodzaak om de onderlinge verbondenheid van individuen, families, gemeenschappen en de samenleving te erkennen en gezinstherapie te beschouwen als middel om toegang te krijgen tot weerbaarheid en heling. Met de nieuwe perspectieven en het enthousiasme van de jongere generaties van familietherapeuten en de opkomende beweging van therapeuten in Azië, Latijns-Amerika, Afrika en Oost Europa samen met de lessen die we uit onze geschiedenis hebben getrokken, willen we het begrip voor het belang van gezinnen en gemeenschappen, hun culturele waarden en hulpbronnen nieuw leven inblazen.

WE MOETEN LUISTEREN NAAR KINDEREN EN JONGEREN

We maken ons grote zorgen over de dramatische toename van psychische problemen bij adolescenten sinds het begin van de COVID-pandemie. Tieners lopen meer risico in een gefragmenteerde en giftige samenleving waar het uiteenvallen van gezinnen, alleenstaand ouderschap en afwezige vaders de norm zijn geworden. Onopgeloste ouderschapskwestie, intergenerationele conflicten en marginalisering samen met de verwoestende invloed van sociale media schaden de gezonde ontwikkeling van jongeren wat resulteert in een

verscheidenheid aan symptomen en stoornissen die dreigen te veranderen in hardnekkige en universele kenmerken. Toch worden hun stemmen niet gehoord, vooral in therapeutische contexten waarin ze afwezig zijn of verwijderd worden uit de therapieruimte. Kinderen kunnen niet meer gezien worden als individuele problemen of als geïsoleerde slachtoffers van misbruik. Ze hebben een stem die gehoord moet worden en een relationeel vermogen dat in de therapie gebruikt kan worden voor het herstel van het gezin.

Met dit manifest stellen we dat het essentieel is om te luisteren naar de stem van kinderen en jongeren zonder vooroordelen of labels. Zij spreken zowel voor zichzelf als voor hun familie. Hun stemmen, soms arrogant of bizar, boos en provocerend, zijn vaak een wanhopige schreeuw om liefde en zorg. We zullen zonder meteen psychiatrisch te categoriseren en symptomen te duiden, moeten zoeken naar begrip voor hun behoeften en beperkingen en dit te midden van hun relationele verbindingen. We dienen dit te doen zonder hun ouders de schuld te geven, maar vanuit erkenning en begrip dat overbelaste ouders hun moeilijke omstandigheden niet alleen aankunnen. We weten van uitgebreid onderzoek dat gezinstherapie werkt en het een effectieve evidence-based therapievorm is voor kinderen en jongeren uit elke cultuur.

ECHTPAREN IN CRISIS EN SCHEIDING

De crises van echtparen zijn complex en veelzijdig, ze omvatten een grote variatie aan thema's die de stabiliteit en harmonie van alle relaties kunnen ontregelen. Deze crises worden meestal gezien als een privé strijd, maar ze zijn zowel een symptoom van als een reden voor problemen in grotere familiesystemen. Paren crises zijn emotioneel besmettelijk binnen het familiesysteem, vooral bij een scheiding. Het grotere gezinssysteem, vooral kinderen en zelfs vrienden ervaren de emotionele bijwerkingen van crises van een echtpaar, nemen zorgtaken op zich of raken verstrikt in huwelijksconflicten. Dit manifest erkent de samenhang van echtparen crises (ook die van hetzelfde geslacht of niet-traditionele gezinseenheden) met de uitgebreidere familiestructuur en biedt een pad voor herstel en weerbaarheid binnen de familie met een multigenerationele benadering als component.

VERLIES, TRAUMA EN WEERBAARHEID

De dood is een onontkoombare conditie van ons bestaan. Maar we sterven en lijden op verschillende manieren, afhankelijk van onze culturele tradities, religies en spirituele uitgangspunten. Het indelen van rouw als gezond of pathologisch gebaseerd op verouderde individu-gerichte, tijdsgebonden, lineaire stadia van rouw is achterhaald en beperkend. Als gezinstherapeuten kunnen we het relationele proces faciliteren dat gezinnen verbindt en versterkt om zowel met levensfasen als met traumatiserende verliezen om te gaan, zoals geweld, oorlog en gedwongen migratie, die we op het ogenblik op ongeëvenaarde wereldwijde schaal zien gebeuren. Als multigenerationele systemische en maatschappelijke therapeuten weten we hoe zulke ervaringen generatieslang invloed hebben op families en kunnen we ze helpen om met trauma en pijn in het nu en uit het verleden om te gaan door verbindingen te herstellen en te zoeken naar vergeving.

SOCIALE EN CULTURELE DISCRIMINATIE

Onze wereld wordt steeds meer verdeeld en verbrokken door culturele discriminatie, economisch onrecht, racisme, homofobie, transfobie, seksisme, politieke onderdrukking, oorlog en natuurrampen; we moeten niet alleen de kwetsbaarheid erkennen van gezinnen en kinderen die in deze moeilijkheden terecht zijn gekomen, maar ook hun veerkracht om ermee om te gaan en te overleven. Als familietherapeuten voelen we drukkende noodzaak van een manifest dat flexibiliteit waardeert en niet alleen richting geeft aan de praktijk in de therapiekamer maar ook daar waar families zich bevinden – op straat, in shelters, kerken en buurthuizen. Bovendien is ons manifest een oproep tot actie, het pleit voor sociale rechtvaardigheid via emancipatie, inclusie en de erkenning en handhaving van mensenrechten.

TRAINING

Werken met gezinnen en gemeenschappen is niet gemakkelijk. We pleiten voor intensieve professionele training, gebaseerd op beproefde theorieën en methoden samen met gesuperviseerde klinische praktijkervaring. Bovendien moeten psychotherapeuten

voortdurend blijven zoeken en werken om trauma's, tegenslagen, verliezen, mislukkingen, weerbaarheid beter te begrijpen in het omgaan met de gezinnen van hun cliënten en die van henzelf. Het Assisi Manifest is een oproep om contact te maken met onze professionele verenigingen, universiteiten en privé-opleidingsinstituten om ze hierin aan te moedigen. Op deze manier hopen we het gevoel van samenhang te versterken en de wetenschappelijke uitwisseling tussen een wereldwijde gemeenschap van gezinsgerichte therapeuten te vergroten.

CONCLUSIE

Gezien de huidige politieke en religieuze verdeeldheid in de wereld zoals te zien is aan groeiende populistische bewegingen, de verwoestende oorlogen in Oost-Europa, het Midden-Oosten, Afrika, Azië en verder, zowel als de golven van asielzoekers en vluchtelingen, is het nu meer dan ooit tijd voor de erkenning en versterking van de familie als basis van de samenleving en daarmee een belangrijk middel tot herstel. Het is in die geest dat we dit manifest aanbieden dat onderschreven is door de sponsors van de Assisi Conferentie.

November 23, 2023

DE AUTEURS

Maurizio Andolfi, kinderpsychiater, directeur van de *Accademia di psicoterapia della Famiglia*, Italië.

De internationale faculteit:

Mary E. Hotvedt, PhD, Regent. Universiteit van Western New Mexico, V.S.

Michael LaSala, PhD, LCSW, Professor, School of Social Work, Rutgers University, VS.

Alejandro Astorga, klinisch psycholoog, directeur van het Multigenerationeel Centrum, Santiago de Chile.

Bawany Chinapan, klinisch directeur, Andolfi Family Therapy Center (AFTC), Kuala Lumpur, Maleisië.

Ivy Daure, PhD in Psychologie, Directeur van de Art of Psychotherapy Collection, Uitgeverij ESF Sciences Humaines, Frankrijk.

Joel Elizur, PhD, universitair hoofddocent Klinische kinder- en onderwijspsychologie, Hebreeuwse

Universiteit van Jeruzalem, Israël.

Vanessa Espaillat, PhD, directeur van CONTINUUM - Centro de formación y psicoterapia, Dominicaanse Republiek.

Olga Falceto, kinderpsychiater, coördinator Instituto da Família de Porto Alegre, Brazilië.

Mustafa Qossoqi, PhD, hoofdpsycholoog, afdeling psychiatrie, Engels ziekenhuis in Nazareth. Medeoprichter van de Arabische Psychologische Vereniging, Israël.

Christine Senediak, klinisch psycholoog, directeur klinische supervisiediensten - Sydney Family Therapy Institute, Australië.

Tazuko Shibusawa, PhD, Executive Officer Shibusawa Eiichi Memorial Foundation, Japan.

Greet Splingaer, Klinisch Orthopedagoge, Coördinator Systeemtherapeutisch opleidingsinstituut en Gezinstherapeutische praktijk Rapunzel, België.

Ovidio C. Waldemar, Kinderpsychiater, Coördinator Instituto da Família de Porto Alegre, Brazilië.